

Када је установљен у Југославији, Уставом СФРЈ и уставима република 1963. године, уставни суд је постојао у свега неколико држава, као што су Аустрија, Немачка, Италија, Турска. Једна социјалистичка држава одлучила је да успостави институцију незамисливу у систему који не почива на подели власти. Увођење уставног судства правдано је потребом даљег развоја такозваног самоуправног социјализма, а на Западу се писало да је и тиме Југославија хтела да покаже своју „тежњу за политичком и идеолошком аутономијом у односу на СССР“ (М. Капелети).

Као представник извршне власти, а до пре годину и по дана страначки ангажовани политичар, све што бих о Уставном суду рекао могло би да буде протумачено као моја намера да утичем на њега или да му се мешам у рад. Моја жеља је управо супротна томе. У интересу је Србије да Уставни суд буде, како је и предвиђено, самосталан и независан државни орган који штити уставност и законитост и људска и мањинска права и слободе.

Током читавог периода мог досадашњег политичког деловања, сада и рада на месту шефа државе, јасно сам изражавао своју приврженост поштовању начела поделе власти и немешања у рад судства. Данас, на педесету годишњицу оснивања Уставног суда, прилика је да поновим да остајем доследан том опредељењу.

Речено је једном приликом да „устав не даје права, већ да их само признаје“. Поменути цитат може да се разуме као опомена. Опомена да постојање устава само по себи не подразумева и постојање слободног и демократски уређеног друштва и државе. Може да се схвати као опомена свима нама, а у првом реду државним органима и њиховим челницима, да устав мора да се поштује како би грађани несметано, равноправно и потпуно остваривали своја права и слободе.

Усудио бих се да кажем и следеће. Ако Народна скупштина, задужена за доношење закона и других прописа, представља вољу и свест народа, онда Уставни суд, задужен за контролу њихове уставности и законитости представља савест народа; савест која ће нас опоменути увек када занемаримо Устав као скуп основних принципа на којима почива свака цивилизована и уређена друштвена заједница.

Када говоримо о Уставном суду, говоримо заправо о независности, стручности и правди. То су три стуба на којима он почива.

О томе шта независност судова и судија подразумева у теорији могу да вам говоре други, позванији и стручнији од мене. Ја бих вам поменуо нешто друго, нешто што на први поглед може да делује као да није повезано са независношћу Уставног суда.

Наиме, ова власт је омогућила да Уставни суд коначно добије просторије какве заслужује и да не борави више у истој згради у којој се налазе извршни органи власти ове земље. Знам да то некоме може да делује као симболична, мање важна ствар, али није тако. Указивање дужног